

גליון מס' 78

ב"ה, ערב שבת קודש פרשת מקץ תשפ"ב

כיקרוב

בלימוד החסידות ובדרכי החסידות

צמחא

ד : ד

גליון מיוחד לסיכום אירועי שבוע החסידות בבנייני האומה
קטעים מדברי המשפיעים • טורי אורחים • מראות וקולות

תמונות: חיים טוויט

הפתרון של יוסף הצדיק ל'חלום' הגלות

מי ביקש ממנו עצות?

ועתה נבאר את עניינם של חלומות פרעה.

תוכן חלומות פרעה היה שמן היאור עלו שבע פרות יפות מראה ובריאיות, ואחריהן עלו שבע פרות רעות מראה ודקות בשר, והפרות הרעות בלעו את הפרות הראשונות, הטובות (מקץ מא, ב-ד). בחלום השני שבע שיבולים עלו בקנה אחד בריאות וטובות, ושבע שיבולים דקות ושדופות קדים צמחו אחריהן, ושוב בלעו השיבולים הרעות את הטובות (שם ה-ז).

בבוקר שלח פרעה לקרוא לכל חרטומי מצרים וחכמיה, סיפר להם את חלומי, "ואין פותר אותם לפרעה" (שם ח). וכמו שרש"י כתב: "פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באוזניו, ולא היה לו קורת רוח בפתרונם. שהיו אומרים: שבע בנות אתה מוליד, שבע בנות אתה קובר".

ואז בא יוסף הצדיק ופתר את החלום: "את אשר האלוקים עושה הגיד לפרעה" (שם כה), "הנה שבע שנים באות שבע גדול בכל ארץ מצרים, וקמו שבע שני רעב אחריהן ונשכח כל השבע בארץ מצרים" (שם כט-ל). ומיד ממשיך יוסף ונותן לפרעה עצה מה לעשות לקראת שנות הרעב: "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... ויקבצו את כל אוכל השנים הטובות... ויצברו בר... אוכל בערים ושומר, והיה האוכל לפיקדון לארץ לשבע שני הרעב" (שם לג-לו).

כשסיים יוסף את דבריו - "וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל

עבדיו... ויאמר פרעה אל יוסף:

אחרי הודיע אלוקים אותך את כל

זאת אין נבון וחכם כמוך" (שם לו-לט), ומינה את יוסף למשנה למלך

במצרים.

שואלים המפרשים:

(א) מה הייתה החכמה הגדולה

של יוסף בפתרון החלום, ומדוע לא יכלו החרטומים להבין זאת? לכאורה זה פתרון פשוט ומתבקש: פרות טובות ושמנות מעידות על שפע מזון, ואילו פרות רזות מעידות על מחסור במזון, ומובן שזה רומז לשובע ולרעב. ובפרט בחלום השני שבו נראתה בפירוש התבואה עצמה, שיבולים טובות - שָׁבַע, שיבולים רעות - רעב. המספר שבע מורה מן הסתם על שבע שנים, שבעה מחזוריים של זרע וקציר. ואם כן, "מה החכמה ורוח הקודש שנמצא בפתרון זה? והנה כל עובד אדמה יפתור אותו כן!" (אברבנאל בתחילת פרשת מקץ).

(ב) כשבא יוסף אמר לו פרעה: "חלום חלמתי ופותר אין אותו, ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו" (שם טו). יוסף התבקש לפתור את חלום פרעה, וכשסיים להסביר שמדובר בשבע שנות שבע ושבע שנות רעב - בכך לכאורה הסתיים תפקידו. מה פשר הדבר שיוסף ממשיך ונותן לפרעה עצה "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם... ויקבצו בר" - מי ביקש ממנו עצות, ומי הרשה לו להתערב בהחלטות המלך? "הנה קשה מאד: היועץ למלך נתנוהו? רק ישמע חלום לפתור אותו, ומי הכניסו לומר ירא פרעה?" (אלשיך מקץ מא, לג).

(יתרה מזו: לכאורה לבוא ולתת עצה למלך על מה שעליו לעשות בממלכתו, בלי שיתבקש לכך, זו חוצפה והפך כבוד המלכות!).

פרשת מקץ נפתחת בחלומותיו של פרעה, שהביאו להוצאת יוסף מהכלא, לפתירת חלומותיו של פרעה, להתמנותו למשנה למלך, ובעקבות זאת לירידת יעקב והשבטים למצרים ולהתחלת גלות מצרים.

רואים כאן דבר מעניין, שגלות מצרים התגלגלה בעקבות חלומות. תחילה בפרשת וישב בשני חלומות יוסף - החלום על האלומות של השבטים שמשתחוות לאלומותיו של יוסף, והחלום השני על השמש והירח ואחד-עשר כוכבים שמשתחוים ליוסף; ואחר-כך החלומות של שר המשקים ושר האופים שיוסף פתר, ועד לחלומות פרעה בפרשתו.

העובדה שגלות מצרים, שהיא השורש של כל הגלויות (ראה ב"ר טז, ד), התחילה על-ידי חלומות - אינה מקרית. יש קשר עמוק בין הדברים, שכן הגלות משולה ל'חלום', כנאמר: "בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים" (תהילים כו, א). נדמה לנו שהגלות היא מציאות אמיתית, אבל בקרוב, כשיבוא משיח, "בשוב ה' את שיבת ציון" - נראה איך שבזמן הגלות בעצם "היינו כחולמים".

בביאור השייכות של הגלות לחלום מוסבר בחסידות:

"הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא אחד... כמו ספינה רצה באוויר". בזמן שאדם ער ויספרו לו כי ספינה עפה באוויר, יאמר מייד שהדבר אינו אפשרי, אבל בחלום אין הוא חש בסתירה שבין ההפכים. "וכך העניין בגלות - ניצוץ אלוקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין, יכול הוא להרכיב שני דברים הפכיים, להיות כל היום טרוד במשא ומתן... הגם שבתפילה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושה כו' לדבקה בו יתברך... אחר התפילה חולפת ועוברת האהבה" (תורה אור וישב כח, ג).

זוהי משמעות הדימוי של הגלות לחלום בעבודת ה': בשעת התפילה אדם שרוי בהתעוררות גדולה ומתפלל בהתלהבות ובדבקות, ואילו אחר התפילה הוא פונה לעסקיו הגשמיים בהתלהבות דומה, ולא ניכר עליו כלל שהתפלל. זה כמו חלום - חיבור של שני הפכים. ההתלהבות בעת התפילה אינה עולה בקנה אחד עם ההתלהבות בענייני העולם הזה הגשמי, ובכל זאת האדם שקוע ולהוט בשניהם. בזמן שבית המקדש היה קיים מצב כזה לא היה אפשרי. תפילתם של ישראל אז הייתה בכל האמת, בדבקות אמיתית, ולכן ההתלהבות בתפילה לא אפשרה התלהבות מקבילה בעניינים גשמיים. אבל בזמן הגלות ההתלהבות בתפילה היא כמו ב'חלום' הנושא הפכים, ולכן אחר התפילה תיתכן התלהבות בעניינים הפוכים.

זה ביאור הקשר שבין חלום בכלל לעניין הגלות, ולכן סובב הקב"ה שגלות מצרים תבוא על-ידי חלומות. ומכיוון שכל פרט בתורה מדויק בתכלית, הרי שנוסף על הקשר הכללי שבין גלות לחלום, גם תוכן החלומות שהביאו את הגלות, הן החלומות שבפרשת וישב, חלומות יוסף וחלומות שרי פרעה, הן חלומות פרעה בפרשת מקץ - כולם נושאים בהם הוראות בעבודת ה', בעניין של "היינו כחולמים" שבזמן הגלות.

זמן הגלות משול לחלום, הנושא הפכים, כמוסבר לעיל. דבר זה מרומז בחלום פרעה: "שנות השבע" רומזות לשעת התפילה, כאשר יהודי מתפלל בחמימות ובהתלהבות. אבל אחר-כך באות "שנות הרעב" ברוחניות, כאשר יהודי עסוק בהתלהבות בעניינים גשמיים, במסחר וכדומה, ועד ששנות הרעב 'בולעות' את שנות השבע – "ונשכח כל השבע", שלא ניכר כלל שהאדם התפלל.

זו ההוראה הנפלאה מפתרוננו של יוסף הצדיק: הוא פותר לא רק שבזמן הגלות יהיה מצב של "היינו כחולמים", שאחרי שני השבע יגיעו שני הרעב, "ונשכח כל השבע", אלא גם נותן עצה – איך לחבר את שני חלקי החלום באופן שלא יישכח ה'שבע' הרוחני שבעת התפילה.

[עניין זה שייך ליוסף הצדיק דווקא. עליו נאמר "בן פרת יוסף" (ויחי מט, כב), ו'פרת' הוא אותיות 'פתר' וכן אותיות 'תפר'. פתרון החלום הוא על-ידי 'תפירה', חיבור שני החלקים הסותרים. זה עניינו של יוסף הצדיק – להמשיך ולגלות אלוקות גם בתוך תוקף ההעלם והסתור של חושך הגלות.

שאר השבטים בחרו להיות רועי צאן, מתוך כוונה להתנתק מהעולם הזה, כדי להיות דבקים בה'. לעומתם, יוסף הצדיק ירד למצרים ונעשה שם משנה למלך, "מושל בכל ארץ מצרים", וגם במצב זה נותר 'יוסף הצדיק', באותה דרגת דבקות. שכן עניינו של יוסף הוא להיות 'תופר' ומחבר, להכניס גילוי אלוקות גם בתוך ההעלם וההסתור הגדול ביותר, ולכן הוא ה'פתר' של חלום הגלות]. עצתו של יוסף, שיש בה גם נתינת כוח, היא שכבר בשנות השבע "יקבצו וישמרו" אוכל בעבור שנות הרעב. היינו שאף שבזמן הגלות "היינו כחולמים", ומצד הטבע הרי אחר התפילה עלולים לשכוח לגמרי על התפילה, ככל-זאת נותן יוסף את העצה, שכבר בעת התפילה (כשהאדם מופשט מענייני העולם) עליו לחשוב ולתת את הדעת מה יהיה עם 'שנות הרעב', אחרי התפילה, כשיהיה עסוק בענייני העולם הזה. עליו לדאוג כבר מעכשיו איך תהיה התנהגותו אחר-כך, ולקחת מהתפילה כוח להישאר קשור לקדושה גם בעוסקו בעניינים גשמיים. בכך מתקיים ה'ותעמודנה אצל הפרות', הרעות לצד הטובות, כמבואר לעיל.

כאשר יהודי נוהג על-פי עצת יוסף הצדיק, ובשעת התפילה הוא דואג וחושב כיצד תהיה התנהגותו אחריה, כי-אז אחרי התפילה יש לו הכוח של התפילה, ואז גם ב'שני הרעב' יש לו ה'מזון' הרוחני שהוא צריך. ועל-ידי זה 'נפתר' החלום ויוצאים מהגלות והולכים אל הגאולה.

(על-פי לקוטי שיחות כרך טו, עמ' 339.)

אוצר לקוטי שיחות בראשית, מקץ א)

ומעניין: רק אחרי שיוסף סיים לומר את העצה נאמר "וייטב הדבר בעיני פרעה", ורק אז אמר פרעה "אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נכון וחכם כמוך"! ולכאורה, הרי פרעה חיפש פתרון לחלומיו, ומדוע לא שיבח את יוסף על עצם פתרון החלום?

שבע ורעב במקביל

מסביר הרבי את ההסבר בזה בפשטות, על-פי פשוטו של מקרא: אמנם מתוכן החלומות של פרעה נראה בעליל שמדובר על שבע ורעב, ומובן שגם החרטומים הבינו זאת, אבל היה פרט אחד בחלום פרעה הסותר פתרון זה: אחרי שעלו מן היאור שבע הפרות הטובות מסופר בחלום "והנה שבע פרות אחרות עולות אחריהן מן היאור רעות מראה ודקות בשר, ותעמודנה אצל הפרות על שפת היאור". היה שלב שבו הפרות הרעות עמדו לצד הפרות הטובות – כולן יחד, באותו זמן; ורק אחר-כך "ותאכלנה" הפרות הרעות את הטובות.

פרט זה מנע מהחרטומים לפתור שמדובר בשנות שבע ושנות רעב, שכן בפתרון כזה לא יכול להתקיים הפרט "ותעמודנה אצל הפרות", שהרי בזמן שנות השבע אין שנות רעב, ובשנות הרעב אין שנות שבע. רעב ושבע לא יכולים להתקיים יחד.

לכן חיפשו החרטומים פתרון שעל פיו שבע הפרות הטובות מורות על דבר טוב וחיובי במספר של שבע, ושבע הפרות הרעות על דבר רע ושלילי במספר שבע, אבל באופן שאין מניעה ששניהם יתרחשו באותו זמן. לכן אמרו: "שבע בנות אתה מוליד, שבע בנות אתה קובר", שאין הכוונה לאותן שבע בנות (שאו בהכרח הלידה והמיתה אינן בבת אחת), אלא על שתי קבוצות שונות של שבע בנות. שכן לפרעה היו הרבה פילגשים וייתכן שיוולדו לו שבע בנות ובאותה תקופה עצמה ימותו שבע בנות אחרות. אלא שפתרון זה לא התקבל באוזני פרעה.

(שכן אין הוא מתאים לפרטי החלום הרמזים לשבע ורעב. כמו-כן, לפי פתרון החרטומים אין קשר והמשכיות בין שני חלקי החלום, בין שבע הטובים לשבע הרעים, שכן מדובר במאורעות מקבילים). וזה מה שהודיע הקב"ה ליוסף הצדיק, שאכן החלום מדבר על שבע שנות שבע ואחריהן שבע שנות רעב, ובכל-זאת יכול להתקיים הפרט של "ותעמודנה אצל הפרות", שהרעות עומדות לצד הטובות בבת אחת, שבזה מרומזת העצה מה לעשות בנוגע לשני הרעב – שבשנות השבע "ויצברו בר..." אוכל בערים ושמרו, והיה האוכל לפיקדון לארץ לשבע שני הרעב". דברים אלה אינם עצה בלבד, אלא זה חלק מפתרון החלום, איך ייתכן שיהיו שנות שבע ושנות רעב, ובכל-זאת "ותעמודנה אצל הפרות" בבת אחת? התשובה היא שבכך רמז הקב"ה לפרעה את העצה, שבמשך שני השבע כבר יחשבו ויתנו את הדעת על שני הרעב.

כאשר במשך כל שנות השבע חושבים ועושים פעולות לקראת שנות הרעב, ואחר-כך במשך כל שנות הרעב ניזונים מהתבואה של שנות השבע – הרי שתי התקופות נוכחות אחת בשנייה, וכאילו הן עומדות זו לצד זו בבת אחת, ובכך מתקיים "ותעמודנה אצל הפרות".

(לכן אין סתירה בין הבליעה של הפרות הטובות באופן ש"לא נודע כי באו אל קרבנה", והפתרון ש"ונשכח כל השבע", ועם זה "ותעמודנה אצל הפרות" יחד, שכן הכוונה היא שאילולי העצה אכן יהיה "ונשכח כל השבע", אבל על-ידי העצה מתקיים "ותעמודנה" שבשנות הרעב ניזונים משנות השבע כנ"ל).

מהסבר זה התפעל פרעה – "וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו". על זה אמר פרעה ליוסף: "אין נכון וחכם כמוך".

חיבור התפילה לחיים הגשמיים

כמוסבר לעיל, החלום קשור לעניין הגלות, "היינו כחולמים", וגם תוכן חלומות פרעה נושא עימו הוראה בעבודת ה' בעת הגלות:

**אלפי יעדים,
נתיב אחד!**
נתיב מדיה – היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ

**אלפי בתי כנסת
נהנים כל שבוע
מחלוקת עלוני השבת
בצורה הטובה
והמשתלמת ביותר.**

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעד?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון.
074-703-5009

נתיב מדיה

במעמד הגדול והקדוש הזה רציתי לשתף אתכם במשהו שקושר בין ניגוני חב"ד לבין בני ישיבות ועמלי תורה.

כל מהותם של בני ישיבות היא לימוד התורה. זה אפוא המועד ההולם לעמוד על מקורם ושורשם של ניגוני חב"ד בתורתנו הקדושה. הגמרא במסכת ברכות אומרת: אין אומרים שירה אלא על היין. ובחסידות מסבירים: מה הקשר? למה רק על היין אומרים שירה? והתשובה: יין בגימטריה 70. 70 בגימטריה סוד. היין בעצמו היה כמוס ומוסתר בתוך העינב, וכשדורכים את הענבים יוצא היין – כמו היה זה סוד כמוס שהתגלה החוצה. כאלו הם ניגוני חב"ד המגלים את הסוד של הנפש פנימה.

בדרך כלל, כל ניגון של חב"ד מורכב משני בתים שהם שני עניינים כלליים. החלק הראשון של ניגון חב"ד הוא תביעה, זעקה ובקשה. ריכונו של עולם, הורדת את הנשמה שלנו פה למטה בעולם, בתוך הגוף, הנפש הבהמית והיצר הרע. למה? למה הורדת את הנשמה להתמודד במקום כזה נמוך ונחות? כזה הוא חלקו הראשון של הניגון שמכיל את זעקת השאלה – למה?

החלק השני של הניגון הוא: תשובה. התשובה מורכבת משלושה חלקים. חלק ראשון של התשובה הוא לנשמה המתיסרת והשואלת. השי"ת עונה: יש לזה מטרה; דווקא על ידי ההתמודדות פה למטה, מגיעה הנשמה לדרגות נעלות יותר מכפי שהייתה קודם ירידתה. החלק השני של התשובה: איך מתמודדים ואיך עונים לנפש הבהמית שלא תפריע ולא תעלים ותסתיר על הנשמה. והחלק השלישי של התשובה הוא תשובתה של הנפש הבהמית: כמה טוב לי שקיבלתי תשובה כזאת. וכך, בניגון, אומרת הנפש הבהמית לנפש האלוקית: מהיום לא אפריע לך, בגלל שהבנתי כמה טוב לנשמה באהבתה שהיא קשורה לקב"ה.

זהו אפוא תפקידם של עמלי התורה באשר הם. על ידי לימוד החסידות שהם לומדים הם מגלים את הסוד של התקשרות הנשמה אל הקב"ה.

שהקב"ה יעזור לכולנו שנמשיך להתעורר ולהתעלות על ידי שירת ניגוני חב"ד; והקב"ה יעזור לנו בהתמודדות עם הנפש הבהמית, עד שהנפש הבהמית תצחק ותענה: כמה טוב וכמה נעים לקיים תורה ומצוות וללמוד את התורה.

אדמו"ר הזקן הבטיח שביום זה, כל אדם שפונה לקב"ה ומבקש את צרכיו, הקב"ה ימלא את כל מבוקשו. הבקשה הגדולה ביותר שלנו היא שכבר תבוא הגאולה ומשיח צדקנו יוציא אותנו מהגלות.

שירת הנפש האלוקית מול הנפש הבהמית

מה בין עמלי תורה לבין ניגון חב"ד ומהו אותו קשר מובהק שבין יין לבין סוד • מתוך דברים שנשא המשפיע הגה"ח רבי יוסף יצחק גורביץ' בעיצומו של מעמד 'ניגוני התעוררות בחצות', בליל אור לי"ט כסלו בבנייני האומה, בהשתתפות אלפי בני ישיבות

ציבור. איך עושים את זה?
לקחנו את המזוודות, נסענו לבלגיה והיה מאוד קשה. ואז כתבנו לרבי מכתב. את המכתב פתחנו במילים: "הגיעו מים עד נפש". אי אפשר יותר. באותם ימים קרא הרבי לשלוחים רבים להביא עוד שלוחים למקומותיהם על מנת להרחיב את הפעילות. כתבתי אפוא לרבי שאני רוצה להביא עוד שלוחים על מנת לחולל במקום תזווה שאני לא מסוגל לה. אבל הרבי ענה לנו כך: "ניצלו כוחותיהם במילואים". במילים אחרות: הרבי אמר לי, אתה חושב שאתה לא יכול? אתה כן יכול! ובזכות הברכה של הרבי אני עומד לפניכם פה. מה שלא חלמתי אף פעם שאהיה מסוגל לעשות. והרבי אמר לי: אתה יכול!

שמעו נא אחים!
כל בחור שחושב, אני לא יכול לנצח את היצר הרע - הוא טועה! כל אחד מסוגל לנצח את היצר הרע! ב"ט כסלו אנו יוצאים לחירות ומן השמיים ניתנים לנו הכוחות.

ויהי רצון שה' יתן לכל אחד הרבה כוחות ואנו ננצל אותם כראוי. אדמו"ר הזקן אומר שהתוועדות של חסידים היא עת רצון שבה ניתן לברך ולהתברך. הבה ניתן ברכה שכל חולי עם ישראל יהיו בריאים בקרוב ממש; שכל הבחורים שצריכים שידוך, יהיה להם שידוך בקרוב ממש; שכל אלה שצריכים זרעא חיא וקיימא שה' יתן להם; שה' ישלח לכל עם ישראל פרנסה בהרחבה! והעיקר שנוכח בקרוב ממש לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

ל כך מרגש לדבר לפני חמשת אלפים בחורי ישיבה. אני זוכר את הזמנים שאני למדתי ב'קול תורה', ב'מיר' ובפוניבז' ומחמם את הלב לראות כל כך הרבה בני ישיבה במעמד כזה של התעוררות גדולה.

אני רוצה לספר לכם סיפור אישי שכמעט לא סיפרתי אותו אף פעם. כשהייתי בגילכם, ה' נתן לי המון דברים טובים אבל בגיל שמונה התחלתי להיות מגמגם. אני לא יודע אם יש לכם מושג מה עובר על בחור מגמגם. כששאלו אותי: בן כמה אתה, והייתה לי בעיה להוציא מפי את המספר תשע, הייתי עונה: אני בן שמונה ועוד אחד. כשנהייתי בר מצווה ובאו ראשי ישיבות לבר המצווה, בדרשה שלי רק אמרתי את המילים "בספר שמות", ותכנתי עם כל החברים שמיד יפרצו בשירה כדי שלא אצטרך להמשיך עוד מילה אחת. כשעמדתי להתחתן והייתי צריך להגיד בפני המון אנשים, "הרי את מקודשת לי", זה היה עבורי כמו קריעת ים סוף. מעולם לא האמנתי שאהיה מסוגל לעמוד ולדבר בפני חמשת אלפים בחורי ישיבה. לא האמנתי.

אחרי שנהייתי חתן, נכנסתי לרבי לקבל את ברכתו הקדושה. הייתי אז מגיד שיעור בישיבה; בפני ציבור גדול לא הייתי מסוגל לדבר. שאלתי את הרבי: איפה להיות? מה לעשות? האם להמשיך להיות מגיד שיעור? והרבי אומר לי: המקום שלך הוא לנסוע לבלגיה, לאנטוורפן, לשליחות. הייתי בשוק. איך אני מסוגל לנסוע לאנטוורפן, לבנות בית חב"ד, להקים ישיבה, מוסדות, אני מגמגם. אני לא יכול לדבר בפני

כל אחד יכול

שליח הרבי באנטוורפן,
הרב שבתי סלבטיצקי,
חשף בפני אלפי
המשתתפים, סוד אישי
שאותו חווה על בשרו
ובו מסר לכל אחד ואחד
מעמלי התורה

הצימאון רק מתגבר

אתה מסתובב בין המסדרונות והאולמות של בנייני האומה ושואל את עצמך, מי ילד את כל אלה. אלפי בחורי ישיבה, אלפי אברכים וכל זרמי הציבור הדתי, מלבושי כתונת הפסים, הקאפטנים הירושלמיים, ועד לחובשי כיפות סרוגות. כולם באים לכאן אל "צמאה"

יאיר וינשטוק

שמספר לך כעת בוויז'ואל פנטסטי מושקע על הדו-שיח שבין בעל התניא לחוקר הרוסי שלו בבית הכלא.

ההתוועדות של י"ט כסלו לוקחת את כלל הציבור בארץ, מרתכת אותו לגוש אחד ומתיכה ממנו טקסטורה אחת של תערוכת נפלאה ובה כולם עומדים מתרועעים כאחוזי תזוית, משתתפים במנעד אירועים רחב, מעבר לכוח הקיבולת של האדם הממוצע.

ואתה מסתובב בין המסדרונות והאולמות של בנייני האומה ושואל את עצמך, מי ילד את כל אלה. אלפי בחורי ישיבה, אלפי אברכים וכל זרמי הציבור הדתי, מלבושי כתונת הפסים, הקאפטנים הירושלמיים, ועד לחובשי כיפות סרוגות. כולם באים לכאן אל "צמאה". כשבתוכם כל הקשת הדתית-חרדית על שלל גווניה וצורותיה.

אין מילה מתאימה יותר מ"צמאה", כדי לבטא את הצימאון האדיר של הציבור הדתי-חרדי הכללי לחסידות, לדבר ה' אותו מביא היריד הגדול של "צמאה" לכלל ביטוי. אלפים מתרועעים ביריד וממלאים עגלות סופר במאות ספרים, ואתה רואה את הניצוץ בעיניים, ואת ההתלבטות בין הספרים, את התאוה של כולם לקנות הכל, ואת הפשרה של "אין לי מספיק כסף/מקום במדפים/ומן ללמוד ולקרוא את הכל, אז אני אקנה רק" באלף-אלפיים ש"ח".

ונחילים-נחילים של אנשים יוצאים מכאן עם שקיות ונגררים אל הרכב הקרוב ואתה רואה גם את

אלו (אני בעצמי הייתי אחד מהם) שלא יכולים להמתין עד שיגיעו לבית, ובאמצע הדרך, עם המשאות הכבדים המצריכים סבל גברתן, נעצרים בצד ומתחילים לקרוא בבולמוס כמה שורות מספר זה או אחר, מפה ומשם. פתאום נזכרים בבהלה שהם עומדים באמצע הרחוב, דוחפים את הספר לשקית, אחת מעשר, וממשיכים להתקדם אל הכביש.

לשבת ולחכות בתחנה להסעה הביתה, ולשמוע בינתיים קבוצת בני נוער לצד מבוגרים, משלל חוגים, מתמוגגים מתכני האירוע, מהופעתו של זמר פלוני ואלמוני, ומישהו די מבוגר שנראה כמו אביהם של הבחורים אומר: "חברים, המוזיקה הייתה נפלאה אבל תראו עם מה אנחנו חוזרים הביתה, איזה ספרים, משהו! כמה שיעורים אנחנו מארגנים עכשיו?".

וספונטנית הם כבר קבעו שיעורים. "ביום שני תניא מבואר בהוצאה פלונית", "ביום רביעי בלילה בספר 'עבודת ישראל' בהוצאה אלמונית". ומי מדבר על ספרי הקריאה שאותם קוראים בלי שיעור...

היה כדאי להמתין בתחנה חצי שעה כדי לשמוע, להתרשם, לספוג את האפטר שוק' ולהבין קצת, שהאירוע של 'צמאה' זה לא עוד דבר, זה הדבר עצמו. וכי הצימאון העצום של הציבור לתורת החסידות בדורנו רק הולך וגובר, ויש מי שיודע כיצד לתעל אותו בחכמה לאפיקים הנכונים.

התחויות שלי: בשנים הקרובות אולמי בנייני האומה יצטרכו ליותר על האירוע לטובת מקום גדול יותר שיוכל להכיל קהל הרבה יותר גדול.

המושג י"ט כסלו היה זכור לי מהילדות כמשהו שלא עובר לידינו אלא חוצה אותנו. הפתק הגדול בכתב ידו הנמרץ של החסיד המתוק רבי חיים שלום סגל זצ"ל, מחשובי חסידי חב"ד בירושלים וממתפללי בית הכנסת 'זכרון מנחם' בתי ראנד, בו התפללתי בבקרים בימי ילדותי, היה נתלה על לוח המודעות ומזמין את הציבור ל"התוועדות חסידותית" לרגל חג הגאולה של הרב בעל התניא "בהשתתפות אורחים חשובים וסעודה כי המלך ליד שולחנות ערוכים".

אבא, הגה"ח רבי שלמה מנחם זצ"ל, חניך ותלמיד ישיבת "תורת אמת" חב"ד במשך שנים רבות, שכנשמתו בערה האש החב"דית כל ימיו וספרי בעל התניא וממשיכיו לא ירדו מעל שולחנו, היה מן המשתתפים הקבועים בהתוועדות. גם אנו ילדי השכונות כמובן לא ויתרנו על החוויה הזו, ולו רק בהבנתנו הילדותית, בגלל אותם זימים שחורים גדולים ה'מאסלינעס' (זימים מסוג מנזיל), שלא היו חזון נפרץ באותם ימים...

נער הייתי וגם בגרתי, וכשנקראתי על ידי ידידי עמיתי, הסופר והעיתונאי הרה"ח ר' בנימין ליפקין שיחי' להטות שכם אל מלאכת הבניין של היצירה 'שבעה רועים', התלקחו הניצוצות מימי הילדות והבחרות ועוד הרבה ניצוצות שאי אפשר לפרטם כי רבים הם, ולא יכולתי לסרב.

אלו היו שנתיים של מלאכת

זיקוק וצירוף החומר כאשר לפנינו ניצב הר של נתונים אודות שבעת רועי חסידות חב"ד, אותו היה צריך לכווץ לכדי שני כרכים מתוחמים ולא פורצי מידת עובי.

את התוצאה אפשר לקרוא כעת ולהתענג עליה בשני הכרכים של 'שבעה רועים' וכל אחד יוכל לראות כמו עיניו את המאמץ הסיזיפי של ר' בנימין בעל העט הקולח והסגנון המדוד והמשוכח, במשפטים שקולים כשכל מילה מביעה את המקסימום. כאשר תמה המלאכה הוזמנתי כמובן לחגוג את השקת היצירה המונומנטלית הזאת.

אודה על האמת: הייתי מגיע גם לולי הוזמנתי. עשיתי זאת ממילא בשנים האחרונות מדי שנה ועמדתני נפעם מול המכלול המקיף ושלל האירועים, אותם רק חסידות חב"ד וחסיד בעל מעוף כמו הרב משה שילת יכולים לייצר. בחינות בחסידות למאות בני נוער ואברכים לצד התוועדות; הופעות שירה וזמרה על טהרת ניגוני חב"ד עם מיטב האמנים בהשתתפות אלפי בני נוער משולהבים; התוועדות חיות עם טובי המשפיעים לצד התוועדות מוקלטות ומצלומות המביאות את אלו שכבר אינם איתנו כמו 'החזור' האגדי הגה"ח רבי יואל כהן זצ"ל, או החוקר הלמדן החסיד רבי עדין אבן ישראל זצ"ל.

וגם 'הנפש הבהמית' לא נשכחה. אותה סעודה צנועה של ימי הילדות מבית הכנסת בשכונת 'מזכרת משה' בניצוחו של רבי חיים שלום סגל, הופכת כאן למערך כיבוד אדיר שמסוגל להאכיל ולהשקות בו זמנית, בעין יפה ורוחב לב אלפי-אלפי אנשים, ש... מה לעשות. הם גם רעבים וצמאים, מדרך הטבע; והם יושבים מעל צלחת קוגל וחמין מהבילה וטעימה ואפילו אינם יכולים לחוש כמה האוכל ערב לחיך כי מולם, על מסכי ענק, מוקרן מיצג חסידי

אליכם אישים אקרא

מתוך דברים נפלאים ומרוממי נפש שאמר הרב משה בלוי, שליח הרבי ורבה של הערבה, במהלך השידור המיוחד של 'צמאה' אל תוך הלילה

בשנמצאים בערבה, אפשר להבין מה זה "צמאה" לך נפשי".

למעשה, זו הפתיחה של כל ספר התניא. רבנו הזקן פותח את הקדמתו לספר התניא במילים "אליכם אישים אקרא". שמעתי מחמי, הגה"ח ר' שלום בער הכהן שליט"א, שהמשיפה הנודע רבי שלמה חיים קסלמן זצ"ל היה מדבר בלהט על המילים הללו ומפרשן כך: רבנו הזקן פותח בהתנצלות מדוע הוא מעביר את דברי התורה באמצעות ספר. הבעיה בספר היא שאין בו את אותה התלהבות ואותה אש כפי שהדברים נשמעים מפה קודשו של הצדיק. החידוש של התניא הוא "אליכם אישים אקרא". רבנו הזקן הכניס את האש, את כל הלהט, לתוך אותיות ספר התניא.

תתפלאו אולי לשמוע אבל את האש הזאת אני מוצא בערבה. הייתי פעם בשתילות באיזו חממה והזקלאי קורא לי הצידה ופורץ בככי. למה הוא בוכה? הוא יהודי בן 50 ומעולם לא עשו לו בר מצווה. הוא רוצה להניח תפילין לראשונה בחייו. הוא רוצה להיות בר מצווה והוא מבקש זאת בדמעות. את האש הפנימית הזאת, הבוערת בלב כל יהודי, מזהה החסידות.

הייתי פעם בבית אבלים. אישה מבוגרת, שבעלה נפטר ל"ע, מראה לנכד שלה: אתה רואה, זה סידור. ודמעה זולגת מעיניה. מתי אנחנו בוכים מסידור? מתי אנחנו מתרגשים ממזווה? מתי אנחנו מתרגשים מתפילין, מבר מצווה? כולם פה עשו בר מצווה בגיל 13, ובעז"ה כל ילד יעשה בר מצווה. אבל את ההתרגשות ואת האש, 'אליכם אישים אקרא', את ה'צמאה' הזה - אתה פוגש בקרב העם שבשדות.

הנה כי כן, אתה ובא היום הזה, ביי"ט כסלו, שבו עלינו לקחת את האש הבוערת הזאת ולהחדיר אותה בלב כלנו. בשו"ת 'מן השמים' נאמר כי היום הזה נקרא יום בשורה. לא סתם קוראים לזה בשורה, כי אליהו הנביא נקרא מבשר

טוב. למה קוראים לו מבשר טוב? כדי שגם הבשר ירגיש טוב. בשורה טובה היא שגם הבשר יחוש את הטוב שיש באלוקות, בקדושה ביהדות.

זהו אפוא המסר הראשון של היום הזה ובו כאמור פותח רבנו את ספר התניא. מסופר שכשבעל התניא היה בפעם באסיפה עם גדולי הדור, כל הצדיקים היו נוכחים בחדר ולפתע שמו לב כי רבנו הזקן איננו. ושאל הרה"ק מברדיטשוב היכן הוא והרה"ק רבי נחמן מברסלב נענה ואמר: בטח הוא יושב בחוץ בעגלה ומלמד את העגלון על 'עתיק' ו'אריך'. כי זה כל עניינו - ללמד את סודות התורה לכל העם.

לא הייתה זו סתם מליצת דברים. רבנו הזקן אכן רצה שהאש הבוערת של פנימיות התורה תיכנס גם בראשים של העגלונים שלנו. לכן הוא נאסר ולשם כך הוא גם יצא מהמאסר. עם זה עלינו לחיות: לזהות את האש הזאת בכל אחד ולמצוא אותה בכל אחד.

לפני שהיה לתלמידו של אור שבעת הימים, מורנו הבעל שם טוב הקדוש, היה הרה"ק המגיד ממזריטש חולה ברגליו. מדי פעם היו אומרים לו מקורביו שיש בעל שם שידוע כמרפא פלאי ודיברו על לבו שאולי יסע אליו, יקבל את ברכתו וירפא את רגליו. אבל המגיד לא נענה לכך, גם מצד ביטול תורה הכרוך בעמל הדבר, גם מפני זאת שלא רצה לקבל דווקא את ברכתו של בעל שם אלמוני. אבל לאחר מסע שכנוע, החליט המגיד לקום ולנסוע.

הוא נסע ונכנס לבעש"ט, והבעש"ט התחיל לדבר איתו על סוסים ועל אוכל לסוסים ועל רִבְבִים, שלא צריך להצליף בסוסים יותר מדי. המגיד לא הבין את השיחה, התאכזב מאוד ושב לאכסנייתו כשבדעתו היה לשוב חזרה לעיריתו. לקראת חצות הלילה, בטרם הספיק לצאת לדרכו למחרת בבוקר, קוראים לו מבית הבעל שם טוב.

המגיד נכנס לבעל שם טוב. הבעל שם טוב מראה לו קטע בספר 'עץ חיים', ספר קבלה של האר"י הקדוש שכתב רבי חיים ויטאל, ומבקש מהמגיד: אולי כבודו יקרא ויגיד לי מה כתוב פה בספר. והמגיד קורא ומסביר בטוב טעם מה שכתוב בספר. הבעל שם טוב אומר לו: אולי עוד הפעם תסביר לי, והמגיד חוזר על אותן מילים. ואז נענה המגיד ואמר: אני לא יודע להסביר יותר ממה שאמרתי. אומר לו הבעל שם טוב: בוא נסגור את הדלת. סוגרים את הדלת והבעש"ט אומר לו: עכשיו אני אקרא ואסביר. והבעל שם טוב חוזר על אותן מילים שהמגיד אמר, על אותן מילים ממש, והיה דומה המעמד למעמד הר סיני. כל הפרצופים והדרגות עליהם דובר באותו קטע כמו הופיעו לנגד עיניהם, וההר עשן קולות של שופר ולפידים. מאז דבק המגיד במורנו הבעש"ט ולא מש ממנו.

נמצאנו למדים מהסיפור הנפלא הזה שהבעש"ט לא חידש דבר אלא הביא את האש לתוך המילים. אליכם אישים אקרא. באותה מידה, כשלומדים את התניא, שומעים את הצדיק, שומעים את האש, את ההתלהבות, מתרוממים לגבהים אדירים. פתחו את התניא וקבלו את האש, תגלו את האש שבתוככם והאירו.

כי זה מה שאירע לנו ולכל אשר לנו ביום הגדול והקדוש הזה: אור וחיות נפשנו ניתן לנו.

היינו כחולמים

בהיכלו של יריד החסידות, שם חשתי תחושה מיוחדת שלא הרגשתי מעולם. כמין הרגשה של טובע בים אשר נקרות בפניו כמה הזדמנויות להינצל • ובהיכל הנגינה צבטתי את עצמי לוודא שאינני חולם

יצחק פלדמן

הזדמנויות להינצל: הנה הוא רואה אונייה גדולה באה לשלוח אותי מן המים, ולצדה אונייה אחרת, שמלחיה נראים חזקים לא פחות, וגם הם קוראים לו במערכת הכריזה "בוא עמנו - והינצל".

וכך עמדתי נפעם, מול מספר בלתי ניתן להמחשה של ספרי חסידות שקוראים לי: "בוא, אחוזי בדינו, ונעלה אותך מעלה-מעלה, והינצל". אלא שבניגוד לטובע בים, התאגדו יחד כל המלחים מיריד הספרים, ועשו יד אחת גדולה כדי לצייר לי חיוך יהודי אחד ענק, כמו בנס האבן של יעקב אבינו, ונושעתי.

וכשכל זאת ועוד ההקדמה לערב שירי הנשמה וההתעלות, מה פלא שהלב הפך נוזלי כמו גלידה ביום חמסין. ומאמרים גבוהים החלו להתנגן, יחד עם לחנים של גדולי החסידות שחצבו נגינתם מהיכלי הנגינה הצמודים כמו שכנים טובים להיכל התשובה.

צעיר שעמד לידי, ליטאי, בנה הגאה של אחת הישיבות המפוארות, הזיל דמעה וחיך, והזיל דמעה וחיך. צבטתי את עצמי לוודא שאינני חולם. הוא היה נראה כמו תינוק רעב שזה עתה סיים לאכול על ברכי אמו, והוא מסיים את פעיותיו האחרונות שגורמות לו לדמוע, אך יחד עם זאת מתמלא חיוך גדול של שביעות רצון ושובע.

וכבר לא היה אכפת לי אם יתפקע האולם. החששות שליוו אותי רק קודם, ניצתו באש קודש ואמרת לעצמי: הלוואי, שיתמוססו הכתלים והקבוצה האנושית הטהורה הזו תשטוף את רחובות ירושלים. אנחנו זקוקים לכל טיפה שכזו.

בשעת חצות האולם עמד להתפקע. הבטתי בכתלים בפחד מהול בסקרנות: האם יעמדו קורות בנייני האומה בעומס הרגשות שגאו שם, או שמא יקרסו תחת הנטל, יכרעו על צדיהן וישחררו את כל הקיטור המבעבע הזה אל האוויר הקריר של ירושלים.

בעוד אני תוהה על החזיון הנורא, המשיכה התבערה לאחוז בעצים ואבנים. אלפי לבבות צעירים נימוחו ככל שמחוגי הזמן הפסיקו לרשום תנועות מיותרות. שירה אדירה עלתה ממקומות עמוקים בנפש, טיפסה אט-אט והתפרצה ללבה רותחת ששטפה את רמ"ח ושס"ה. והאמת שלא הייתי מוכן לזה. באתי כליטאי, הרחק מכאן כמטחוי קשת, ובשום דרך לא יכולתי לצפות את שיתרחש.

אמרו שיש 'זיץ' גדול ומרגש לבחורי ישיבות, אמרו גם שהוא יתקיים במוצאי שבת, בזמן שיהודים מבקשים להיחלץ מהבית בכל אמתלה שהיא. מה גם, שיש יריד ענק לספרי חסידות, וכבר דימיתי להריח מקרוב את הריח המתוק בעולם, של רבבות דפים חדשים וכריכות דבוקות היטב. אז באתי.

מהר מאוד נשביתי בקסמי הנשמה. העוצמה הרעיונית שעומדת מאחורי היוזמות האדירות של 'צמאה' ניכרת היטב כבר בשלבי הכניסה לבנייני האומה. הסדרנים הצעירים שמחלקים עלונים עם דברי תורה והרמקולים העוצמתיים שמלווים אותך בדרך למעלה, ומטפטפים לך במנות גדושות: עוד קצת פנימיות, עוד קצת רוחניות. שתבוא מוכן.

ובהיכלו של יריד החסידות, שם חשתי תחושה מיוחדת שלא הרגשתי מעולם. כמין הרגשה של טובע בים אשר נקרות בפניו כמה

צמאה לך נפשי

בעיצומו של מעמד ההתעלות של בני הישיבות במוצאי שבת, הופיע בפניהם המשפיע הגה"ח רבי שניאור זלמן גופין, ונשא דברים נפלאים אודות זיכרון מרטיט שאינו משמנו: הפעם הראשונה בה זכה לשמוע את הניגון "צמאה" בקולו הקדוש של הרבי ונסיבותיה המיוחדות

ה עתה שרנו את הניגון על המילים "צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי... כן בקודש חזיתך לראות עוזך וכבודך". ברצוני לספר על כך משהו שאני זוכר אותו כמו היה זה אתמול.

בפעם הראשונה שזכיתי להגיע לרבי היה זה לקראת ראש השנה תשכ"ו. ביוםא דראש השנה החל הרבי את ההתוועדות בניגון המעורר הזה של "צמאה לך נפשי". הרבי חזר על פירושו של הבעל שם

טוב, המתנוסס כאן באותיות ענק. כך, באורח בלתי שגרתי בעליל, החלה ההתוועדות. מאוחר יותר התברר מדוע פתח הרבי את ההתוועדות בניגון זה.

קודם לכן, לסעודת ראש השנה על שולחנו הטהור של רבנו אליה הסבו רק יחיד סגולה, כובדו כמה חסידים שיצאו מרוסיה זמן קצר קודם לכן להיות אורחים בה. זה היה לפני מלחמת ששת הימים, בשנים הקשות ביותר של יהדות רוסיה, והיו יהודים בודדים שהצליחו לצאת משם. במהלך הסעודה פנה אליהם הרבי ואמר: אתם עכשיו באים מרוסיה, ספרו משהו, הביאו דרישת שלום חיה, מה קורה אצל היהודים ברוסיה?

אחד מאלו שישבו שם היה החסיד ר' אשר ששונקין. הוא נענה לאתגר ופתח וסיפר: ידוע שאצלנו ברוסיה ישנה בעיה קשה עם שמירת שבת; כל אדם חייב ללכת לעבודה, מי שלא עובד נקרא 'פרזיט' ונשלח למחנה עבודה בסיביר ל-15 שנים. כידוע, היה זה אחד הנסיונות הכי קשים של היהודים ברוסיה.

ישנו יהודי חסיד - המשיך ר' אשר וסיפר - ושמו ר' מענדל גרליק שבבעלותו בית חרושת, כך שיכול היה לנהל אותו כרצונו. הוא ניצל את היתרון הזה והכניס אברכים חסידים רבים כעובדים בבית החרושת, ושם יכולים היו לשמור את השבת כהלכתה.

הסדר היה שכולם באו בשבת בבוקר, כביכול לעבוד. אך בפועל התיישבו ולמדו חסידות, לאחר מכן עמדו לתפילה ולאחר מכן ישבו להתוועד. תמיד ריחף באוויר הפחד שלפתע תופיע במקום ביקורת של אנשי השלטון שייזכרו לדעת כי המפעל מושבת מעבודה. באחת השבתות, אשר יגורו בא להם. פתאום הופיעה משלחת של הממונים לביקורת. הבן של ר' מענדל, ר' שלום בער גרליק, לקח יוזמה, יצא לקראתם עם כמה בקבוקי וודקה הגונים ושיחד אותם והם סבו על עקבותיהם.

כשחלפה הסכנה, פנה ר' מענדל גרליק אל כמה מהחסידים שהוזיקו בידם אשרת יציאה מרוסיה וביקש מהם ברמעות שכאשר יזכו לצאת מרוסיה ולהגיע אל ארץ חופשית, יסעו אל הרבי, ויבקשו לעזור רחמים מרובים מן השמיים לצאת מן המיצר אל המרחב, מהמצב המסוכן והבלתי נסבל של קיום מצוות במסירות נפש תמידית ורציפה.

כל זה, כאמור, סופר בסעודת החג על שולחנו של הרבי. לאחר מכן, בהתוועדות המדוברת, בערוב היום השני של ראש השנה, פתח הרבי, כאמור, את ההתוועדות בניגון "צמאה", העניק בקבוקי 'משקה' לשלושת האורחים מרוסיה, וכה אמר:

ידוע מאמר כ"ק מורי וחמי אדמו"ר בשם הבעש"ט על הפסוק "כן בקודש חזיתך" - שבא בהמשך לפסוק "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי", שאמר דוד המלך בהיותו "במדבר יהודה", בריחוק מקום מהמקדש, ולכן

היה אצלו עניין הצימאון, ועל זה אמר "כן בקודש חזיתך" - "הלואי בקודש חזיתך". כלומר, בקשתו הייתה שגם כאשר יחזור להיות "בקודש", יהיה במעמד ומצב של צימאון כמו בהיותו "במדבר יהודה".

והנה אמרו רז"ל "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", וכפירוש כ"ק מורי וחמי אדמו"ר ש"מצרפה" הוא (גם) מלשון צירוף וזיכור, שהיינו, שכאשר יהודי

חושב מחשבה טובה, אזי הקב"ה מצרפה ומזככה לו, ועוזר לו להביאה לידי פועל ממש.

ומזה מובן, שכאשר יהודי נמצא "במיצר" ומרגיש שהוא "במיצר", ולכן יש אצלו הענין ד"מן המיצר קראתי", באופן ד"צמאה גו' כמה גו' (שזוהי המעלה ד"תפלה לעני" שקודמת לתפלה עשיר, והיינו לפי שהעני אינו צריך לאריכות ההתבוננות, אלא תכף שנוכח במעמדו ומצבו הרי הוא מרגיש שנמצא "במיצר", ומיד נעשה אצלו הענין ד"קראתי", ומבקש "כן בקודש חזיתך", שגם לאחר שישא מן המיצר אל המרחב ויהיה בקודש, יהיה אצלו הענין ד"קראתי", "צמאה גו' כמה גו'", כמו בהיותו "במיצר" - הנה "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה".

והיינו, שהיות ומצדו יש הענין ד"צמאה לך נפשי כמה לך בשרי" וגם הבקשה "כן בקודש חזיתך", ומכאן ואילך אין הדבר תלוי בו אלא רק בקדוש ברוך הוא שהוא כל יכול, הרי בוודאי שהקב"ה מצרף את מחשבתו הטובה שתבוא בפועל ממש - הן בנוגע ליציאה מן המיצר אל המרחב, והן שגם כשיבוא אל המרחב, בקודש, יהיה אצלו הצימאון כמו בהיותו במיצר.

ועל דרך זה בנוגע ל"תפלה לעני", "אין עני אלא בדעה", שאין לו השגה וידיעה באלקות, ולכן קורא ומתפלל "מן המיצר", וטוען שעניותו היא מצד סיבות שאינן תלויות בו - שבוודאי ממלא הקב"ה בקשתו, ונותן לו עשירות בדעת, וכמו"כ ממלא בקשתו "כן בקודש חזיתך", שגם לאחר שיהיה אצלו הצימאון כמו בהיותו עני.

ובפרט בנוגע לאחינו הנמצאים בצרה ובשביה, במעמד ומצב של "מיצר" הן בגשמיות והן ברוחניות, שלא מניחים להם ללמוד תורה ולקיים מצוות, ולכן יש אצלם הענין ד"מן המיצר קראתי" - שבוודאי יקויים בהם "ענני במרחב י"ה", היינו, שהקב"ה יוציא אותם מן המיצר אל המרחב, ועד ל"מרחב י"ה", וגם, שלאחרי שיבואו אל המרחב יהיה אצלם הענין ד"קראתי" כמו בהיותם במיצר.

הרבי סיים באיחול וברכה: "ויהי רצון שבקרב ממש יצאו מן המיצר אל המרחב, מרחב בגשמיות ומרחב ברוחניות, ובחסד וברחמים, ובטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, בקרב ממש ובעגלת דידן".

עד כאן דברי הרבי והסיפור הכרוך בכך. בימים אלו אין למי מעמנו ניסיון כזה. אף אחד אינו זקוק למסור את הנפש כדי להתפלל כדבעי, לשקוד על התורה ועל העבודה. איש לא מיצר לנו, לא נוגשים אותנו ואיננו צריכים לחשוש ולפחד מפני ביקורת פתע. יכולים אנו לשקוע בתורה, לעלות ולהתעלות באין מפריע. אי לכך עלינו להשתוקק לאותו צימאון. הלואי ונוכה לאותו צמא, לאותה כמיהה. או אז נוכח ל"כן בקודש חזיתך"!

פדה בשלום נפשי

מתוך ההתוועדות המאלפת של הגה"ח רבי חיים שלום דייטש שליט"א בסעודת מלווה מלכה בבנייני האומה, בפני אלפי 'מבקשים' מכל החוגים שהאזינו לדבריו ברוב קשב

בלעל הגאולה אלא לכל השמח בשמחתו. צריך אפוא לקבל החלטה שכרוכה במאמץ כלשהו, בשינוי כלשהו. לבוא לכאן, לשיר ולהתעורר וליהנות גם מהאוכל שיש בשפע – זה נחמד וטוב. אבל מזה לא תבוא הישועה. אם נחליט שלשם גילוי החסידות, מוכנים להתאמץ, כל אחד במאמץ שלו, יש כאן משהו.

יש כאן מן הסתם יהודים שלא לומדים חסידות באופן קבוע. כדאי אפוא לקבל החלטה ללמוד בקביעות ובזמן מסוים.

אתן לכך דוגמה. אצל חסידים מקפידים ללכת כל יום למקווה. אל תחשבו שזה מנהג ישן נושן אבל זה המנהג בדור האחרון. בלויבאוויטש היו הולכים למקווה פעמיים או שלוש פעמים בשבוע. עם השנים נהיה המנהג שההליכה למקווה היא דבר יום ביומו. מדוע? משום שהלכוך התרבה. אם הלכוך רב, ממילא צריך להיטהר מדי יום.

כעת יש שאלה: מתי ללכת למקווה, לפני החסידות או אחרי החסידות. אחרי החסידות זה יותר קל לכאורה; אבל לפני חסידות זה משהו אחר, ברגע שאתה לומד חסידות אחרי מקווה זה משהו אחר בכלל. אבל צריך מאמץ בשביל זה. נו. אז בימים האלה שהאלטער רבי עשה מאמצים בשבילנו, בשביל מי הוא עשה את המאמצים? בשבילנו זה היה. הזית הזה כשכותשין אותו. אז גם אנחנו צריכים איכשהו לעשות משהו לקראת השנה הבאה עלינו לטובה. כל אחד יש לו את העניינים הפרטיים שלו, אבל העיקרון הוא שצריך לעשות מאמץ בשביל שחסידות תיקלט בפנימיות.

אצל אחד זה ללכת למקווה, אצל אחר זה לקום מוקדם יותר. אני נזכר בהתוועדות מסוימת שבה סיפר המשפיע ר' שלמה חיים סיפור שהוא עצמו היה עד לו בעת היותו בחור-ישיבה. בוקר

ספר 'תורת שלום' של כ"ק אדמו"ר הרש"ב זי"ע כתוב: ידוע אצל החסידים, וכן האמת, שקודם פטרבורג – פטרבורג היא שם כללי של המאסר שבו היה שרוי אדמו"ר הזקן – היו מאמרי החסידות 'שורפים את העולם' כי הם היו בבחינת מקיף. אבל אחרי פטרבורג הכל השתנה והמאמרים החלו להשפיע בפנימיות.

במילים אחרות: קודם לכן היו אורות גדולים אבל זה היה במקיפים. מקיפים הם אורות חזקים מאוד, אבל כשם שזה בא בעוצמה כך זה גם יכול להיעלם. אדם מתעורר פתאום בלי הגבלות וכמו שאין הגבלות בהתעוררות, ככה אין שום ערובה לכך שזה יישאר. אבל לאחר בואו של רבנו הזקן מפטרבורג, נשתנה העניין.

הרבי הרש"ב מציין, כאמור, שלמרות שקשה לומר זאת, האמת היא כן. יש מאמר חז"ל: מה הזית הזה כשכותשין אותו, מוציא שמנו – כך עם ישראל. גם אצל ישראל כשכותשין אותם, יוצא משהו פנימי.

נמצאנו אפוא למדים שכל המאסר היה לטובה משום שרק כתוצאה ממנו הגיעו כאלו גילויים שחודרים לעצם הנשמה. דווקא באמצעות הקושי והזית שכתשו אותו – זה הביא לכך שאחר כך נהיה גילוי הפנימיות.

זה גם מסביר מדוע הרבי נהג לכנות פעמים רבות את רבנו הזקן בהתוועדויות י"ט כסלו, 'בעל המאסר והגאולה'. כי גם למאסר עצמו היה תפקיד מכריע. אלמלא היו הימים האלה של המאסר, הכול היה נותר בגדר מקיף.

במקף הסדר הוא כזה: מתעוררים מאוד, כמו שיהודים ביום כיפור מתעוררים, אבל כמה נשאר אחרי יום כיפור? כדי שזה יישאר, צריך רחמי שמים. אבל צריך אחרי זה שזה יישאר. העצה היא "שכותשין אותו". המילים הללו מכוונות לא רק

מופיע רבות בספרי חסידות, כל אחד בנוסח שלו. בשם ה'חידושי הרי"ם' שמעתי פעם: סור מרע - אל תחשוב על הרע. עשה טוב - תחשוב על הטוב. ויש עוד פתגמים על זה הדרך.

מה בדיוק עושים ב'עשה טוב' כדי שהגנב יתחיל להיות אויס-גנב? היהפוך כושי עורו? כן. מסתבר שהתשובה חיובית. אפשר להפוך אותו. ובחסידות חב"ד הסדר לכך הוא בחכמה בינה דעת. ללמוד, להבין ולא להסתפק בכך אלא להתבונן, כלומר לחשוב ולחזור ולחשוב עוד פעם ועוד פעם. וברגע שאתה חושב, אתה מתחבר לזה. זה מה שרבונו הזקן, בעל המאסר והגאולה, חנך אותנו: אם אתה עוסק באופן קבוע בהבנה של התבוננות בגדלות ה', גם הגנב שבך משתנה. הגנב מקבל רצונות אחרים ותשוקה אחרת, וזו חסידות.

יוצא אפוא שבסופו של דבר חסידות באה להקל על האדם. כי ברגע שאדם מפסיק להיות גנב, החיים קלים יותר. אבל כדי להגיע לכך, צריך לעבוד. צריך ללמוד חסידות כרבעי ולוודא שהחסידות פועלת עלינו. אצל חסידים יש פתגם שגור: אתה לומד חסידות אבל מה חסידות לימדה אותך?

ואם נפרוט זאת לפרוטות, כדי לחדול להיות גנב יש לנקוט לפחות באחד הדברים שיש לך קושי בהם. לאחד יש קושי במחשבה, לאחד יש קושי בדיבור; אחד מתמודד עם קושי במידות או ברגשות. אם הוא מצליח על ידי לימוד החסידות לשנות מעט מהטבע הזה, הוא התגבר והצליח. בשביל הדבר הזה רבנו הזקן ישב במאסר. כדי שתהיה אפשרות ללמוד חסידות ולהתבונן בחסידות ולשנות את עצמנו.

הרי ידוע שהמאסר בא לאחר קטרוגים שהיו בשמיים. אחד הקטרוגים היה של היצר הרע שהתלונן על כך שאם יהודים ילמדו חסידות ויתנהגו בהתאם, לא תהיה לו עבודה. הרי התפקיד של היצר הוא לפתות את האדם ולמשוך אותו לכך שיהיה גנב, והנה באים כאן והופכים את הגנב, מנטרלים את היותו גנב.

אז בחסד ה' כי גבר עלינו התחולל הניצחון ופסקו מלמעלה שאפשר יהיה ללמוד חסידות ולהתבונן בחסידות. אז יכולים אנו לתפוס טרמפ, כמו שאומרים, להצטרף לניצחון הזה של י"ט כסלו ומפעם לפעם עלינו לבחון את עצמו: האם החסידות פעלה עלינו? כיצד היא פעלה? האם באיוושהי נקודה הגנב נהיה פחות גנב? איך אמר פעם משהו: הדרך הזו היא סגולה לאריכות ימים... אם אדם מתקן הכל, כבר אין לו מה לעשות כאן בעולם הזה. אנחנו כאן כדי לתקן עוד ועוד. עד שנפסיק להיות גנבים...

קלות כנגד קלות

אחד הדברים שאודותם מדובר רבות הוא שהתגלות תורת החסידות בדורות אלו היא הכנה לביאת המשיח. זה מהלך אחר, ידוע מאוד. אבל יש עוד מהלך: דווקא בגלל ירידת הדורות. בגלל שהנסיגות יותר מתרבים והקשיים יותר מתרבים, גילו לנו את תורת החסידות.

אחד הדברים היותר בעייתיים בדורנו היא הקלות שבה יכול אדם להתדרדר. פעם היו צריכים לנקוט בהשתדלויות שונות כדי ללכת ולשמוע בקול היצר הרע. כיום הזה הכל נעשה זמין וקל יותר. אם כן, משמים הביאו לכך שגם משקל הנגד של קדושה, גם הוא יהיה קל וזמין. שגם ההתעוררות לקדושה תהיה באופן של תענוג ושל אושר. על כך, בין היתר, אומרים: גדולה לגימה שמקרבת. במקום להילחם עם היצר הרע, מכניסים אותו לתוך ההתנועדות ומושכים אותו לקדושה.

בראתי יצר הרע, אומרים חז"ל, בראתי לו תורה תבלין. כזו בדיוק היא תורת החסידות וכאלו הם דרכי החסידות. אם הולכים בדרך זו, רק מרוויחים. יעזור השי"ת שבאמת נתגבר על כל הקשיים ובסופו של דבר רק נרוויח.

אחד הגיע יהודי למשפיע ר' גרונם ואמר לו במרירות כי יש לו ספקות באמונה ואינו יודע את נפשו. ר' גרונם השיב לו על אתר: בטח לא הלכת לישון כדבעי מתוך יראת שמים וקריאת שמע שעל המיטה כדבעי. לך למקווה! ואותו יהודי אכן קם והלך למקווה ובשובו ראו עליו שהוא בן אדם אחר. ר' שלמה חיים הקדיש לעניין הזה את כל ההתנועדות: שהטבילה למקווה מטהרת את האמונה.

בעיצומה של ההתנועדות פנה ר' שלמה חיים לבחור אחד שידענו בו שיש לו כל מיני הרהורים משונים. ר' שלמה חיים פנה אליו ישירות ואמר לו: אתה יודע למה כל זה קורה לך? כי אתה לא הולך למקווה.

וכך המשיך הלאה לדבר על כך. היה בחור אחד שהיה ספק עליו אם הולך למקווה או אינו הולך. ר' שלמה חיים הרים קולו ושאל: מי ישן איתו בחדר? בתגובה הצביע משהו על חבר החדר שלו. ור' שלמה חיים שאל? נו, החבר שלך הולך למקווה? הלה השיב במשיכת כתפיים, אני לא יודע. ר' שלמה חיים הגיב בתמיהה רבתי: איך אין לך את חוש הריח החסידי לדעת אם החבר שלך בחדר הולך למקווה או אינו הולך. כללו של דבר: אותו בחור שר' שלמה חיים פנה אליו אכן הלך למחרת למקווה וראו עליו שינוי גדול. אי אפשר היה שלא להבחין בכך.

שהגנב יפסיק להיות גנב

אנחנו חוגגים היום את ראש השנה לחסידות. ונשאלת השאלה: חסידות מהי? הרבי מביא לכך משל נפלא ויוצא דופן ואומר אותו משמו של מורנו הבעל שם טוב.

משל למה הדבר דומה, לגנב. יש להישמר מפני הגנב, לוודא שלא יבצע את זממו ובמידת הצורך יש להשליכו אל מאחורי סורג ובריה כעונש על חטאו. אבל יש עוד דרך להתמודד עם הגנב: לוודא שהגנב הזה יפסיק להיות גנב. לכשתמצוי לומר, אומר הרבי, זו המטרה של חסידות.

לכל אחד יש משהו כזה שנקרא גנב. יש הרבה שמות לצד של הקליפה שיש בכל אדם. המטרה היא שכל זה יחדל להיות. ואיך להפסיק? יש הרבה פעולות. אבל מה היעד? אינני יודע אם את היעד גם פירש הבעש"ט או שאלו דברי הרבי, אבל כך אומר הרבי: בספרי מוסר הדגש הוא 'סור מרע' ובחסידות עיקר הדגש על 'עשה טוב'. וברגע שיש 'עשה טוב' - ממילא הולך הרע ונעלם לו. הדבר הזה

כי לא ידח ממנו נידח

מתוך דברים
נפלאים ומרוממי
נפש שאמר
הרב יוסף קרסיק,
שליח הרבי ורבה
של עמק חפר,
במהלך השידור
המיוחד של 'צמאה'
אל תוך הלילה

ספר התניא פותר את המצוקות הנפשיות של בני אדם, שלי, שלך, של כל אחד. לפעמים כל אחד שואל את עצמו: איפה אני? אני בא לבית הכנסת, לוקח את הסידור, מתפלל, מתרגש. לאחר מכן אני יוצא לרחוב ואני נהנה מהעולם הגשמי. אני נהנה מגלידה. מי מדבר על דברים שאינם מותרים לפי התורה ח"ו רח"ל. אז מה אני באמת? אדם קרוע בתוכי? מה, אני סובל מסכיזופרניה? פעם אני יכול ליהנות מהתורה, פעם אני יכול ליהנות מהעולם הזה הגשמי. איפה אני באמת? מי אני?

את התשובה לכך מעניק ספר התניא. התניא אומר: דע לך שבלב של כל יהודי יש נשמה הכי קדושה שיש. אתה רואה את ההוא ברחוב שאתה אומר עליו שהוא שייגעץ, אתה זורק עליו אבנים, רשע מרושע - יש בו נשמה אלוקית.

היום ביקרתי במפעלי 'פריגת' ו'מטרנה' שיש לי את הזכות לתת שם כשרות. אני רוצה לספר סיפור גם על פריגת וגם על מטרנה. כולם יודעים שהייתה פעם פרשייה עם דייסת תינוקות של 'רמדיה'. פעוטות אכלו והיה חסר שם איזושהו ויטמין מסויים ועקב כך מתו ויש כאלה שנותרו פגועים עד עצם היום הזה. ישבתי עם הטכנולוג של מפעל מטרנה ושאלתי: כמה אחוז מתוך הפורמולה שהתינוק אוכל זה הוויטמין הזה שהיה חסר באותה חברה שכתוצאה מכך ילדים נפגעו ומתו? והוא השיב לי לתדהמתי: 0.0003 - 3 חלקי מיליון מאחוז. עכשיו אני שואל אתכם: איך הקיבה של התינוק הקטן יודעת למצוא את החלקיקון המזערי הזה ולתת אותו לגוף ומי שאין לו את זה עלול להימצא בסכנת חיים? איך הקיבה יכולה למצוא את זה בתוך הפורמולה? הוא אוכל מנה של דייסה של מאה מיליליטר, מתוך זה כמה

הימים האלו נזכרים ונעשים. כלילה הזה אפשר לצאת מהעבדות, מהתלות ביצר הרע, מהנפש הבהמית. יהודי שנולד בבית של שומרי תורה ומצוות בראש ובראשונה לומד איך להיות כיהודי. חומש רש"י, גמרא, שולחן ערוך. אחר כך אפשר וצריך להכיר לו את מעיינות החסידות. אבל בשביל מי שאינו שומר מצוות לעת עתה, אתה לא יכול לחכות עד שהוא יגמור את כל התורה ומצוות ואז יגיע לחסידות. אתה חייב בד בבד עם הנחת התפילין הראשונה לתת לו את החיות של החסידות. לתת לו את ההרגשה של ה' אחד. לתת לו את האור של המצווה שהוא עושה.

הדברים הללו נכונים היו לכל דור ולכל השנים. בדור שלנו, עם המעלות והחסרונות של הפתיחות, גם אדם שגדל בבית חרדי נחשף לעולם. הוא חייב את האור ואת החמימות הפנימית - את היסוד שהבעל שם טוב הקדוש גילה ואדמו"ר הזקן האיר. על כך אנו חוגגים את י"ט כסלו.

מה הפירוש ה' אחד? אין שום דבר אחר בעולם. רק הקב"ה. זאת אומרת לא רק שיש ה' אחד, אלא שכל מה שיש בבריאה כולה, הכל זה הוא. השמים זה הוא. הארץ זה הוא. הבית זה הוא. האוכל זה הוא. הדברים הגשמיים זה הוא. ויהודי שרוצה לקיים מצוות מכל הלב, צריך להכיר את האמת האלוקית.

אז אפשר לומר שהיו בעבר זמנים של הפצת היהדות לבדה והפצת המעיינות לבדה. היום, לא רק לילדים שלא זוכים ללמוד יהדות יש להכניס שמחה חסידית בטירתה, אלא גם אלו שזוכים לגדול בבית שבו מקפידים ב"ה על קלה כבחמורה, חייבים את האור של החסידות, שיתן להם ווארימקייט, חמימות, שמחה והתלהבות בעבודת ה'.

הזום. וכל אחד דיבר.

בעיני חקוקה דמות של שליח אחד. הוא למד איתי בישיבה. כיום הזה הוא חי בחור נידח. נדמה לי במונטנה, אם אינני טועה. הוא סיפר איך הוא מלקט יהודים. בראש השנה הוא מתרוצץ ברחובה של עיר ללקט מניין של יהודים. לקראת שבת זכור הרחיק מראש לעיר אחרת כדי לוודא שיוכל לשמוע קריאת התורה. והוא יושב ומתאר בפרוטרוט את מסכת הקשיים שהוא חווה על כל צעד ושעל. וככלותו לדבר הוא אומר: ועכשיו, צריך למזוג כוסית לחיים ולצאת בריקוד. למה? על מה ולמה? לשמחה מה זה עושה אחרי כזה תיאור קורע לב? על זה שזכיתי למלא את רצונו של הרבי ולצאת לשליחות. הרבי בסך הכל אמר לו משפט אחד בלבד: "ברכה והצלחה בשליחות". אבל לטובת המשפט הזה הוא שעבד 120 שנות חיים, שלו, של זוגתו, של ילדיו. זוהי התגשמות מופלאה, שמימית, של קיום מאמר חז"ל "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני".

אני זוכר את האברך הזה. מאיפה הוא קיבל כוחות של מסירות נפש, לוותר על כל העולם הזה הגשמי, מי מדבר כבר על ההקרבה הרוחנית האדירה שלו? הוא יהודי בן 60 ועדיין נאבק מדי יום ביומו להביא עוד יהודי ועוד יהודי. כי זה רצון השי"ת.

אני אומר לכם: לא נבראו כאלה בריות מיום בריאת העולם. עד שבא הבעש"ט וגילה את זה, בעל התניא בא והאיר את זה בשכל, והרבי מימש זאת בחיי היום יום. לחיים!

אחוז הוויטמין שקיים? אפסי. אבל הלב והגוף של התינוק יודעים למצוא את זה.

אומר אדמו"ר הזקן: זו נשמה אלוהית. אתה לפעמים אומר: היהודי הזה רח"ל נפל לתהומות. אבל האחוז הפצפון הזה, הניצוץ הקטן הזה, יציל אותו וירם אותו משאול תחתית לגבהי מעלה.

וסיפור קטן היה לי היום בפריגת. שאלתי היום את בעל הבית: ממה אתם עושים הכי הרבה כסף? הוא אומר לי: דע לך, הכי הרבה כסף עושים משמן אתרי. מה זה שמן אתרי? מי שפותח תפוז מותז לו על העיניים חומר חריף כזה. קוראים לזה שמן אתרי. זו לא הקליפה, זה מחוץ לקליפה. עכשיו יבוא אדם שאינו מבין ויאמר: איפה האיכות? איפה כאן הפנימיות? עונים לך אנשי המקצוע: משם אני עושה כסף, מהחיצוניות שבחיצוניות.

זה בדיוק מה שאומר רבנו הזקן: בחיצוניות, ביהודי שנראה לך רחוק ביותר, דווקא בו יכולים להתגלות אורות עליונים. הרבי שלח אותנו לשליחות למקומות הנדחים ביותר, בגשמיות וגם ברוחניות. הרב בלוי נמצא שנים בערבה התיכונה. אני נמצא שנים בעמק חפר. כאן מגלים את הנשמה. וזה תפקידו של התניא. לגלות את הנשמה אצל הקרוב ואצל הרחוק.

אמחיש את הדברים: בשנה שעברה, כינוס השלוחים העולמי לא יכול היה להתקיים במתכונתו המוכרת מפאת הקורונה שהייתה אז בעיצומה. התאספו אפוא כל השלוחים באופן מקוון באמצעות

ברכותינו שלוחות לא לפי הלומדים שהשתתפו במבחן

בקונגרס 'מהותם של ישראל'
מאת 'החזר' הרב יואל כהן זצ"ל

ולעשרת הזוכים בהגרלה
על רכישת ספרי חסידות
בשווי 1,000 ₪ ביריד החסידות

שמות הזוכים

ראובן בולאג	שמואל בנימין לוי
פינחס בניש	אליעזר לנקרי
נתן שמעון חי ברנס	יעקב פעקעטע
משה וינוגרד	ניסים קווייטי
ידידיה כהן	חן קורקוס

בברכת התורה
הנהלת התוכנית

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדף היומי

תענית יז-לא

כי רוב בני אדם אין צריכים דוקא נזיפה כזו כדי שיתעוררו.

ומה שר"א ידע בעצמו שחטא לאחר דברי האיש וביקש מחילתו, הוא כי מכיון שאמר תכף ומיד "לך ואמור לאומן שעשאני... כלי זה שעשית וכו'", היינו שידע והכיר ותיכף, לא רק זה שהוא בריה שנבראה על ידי הקב"ה אלא גם זה שהוא כלי ויש לו אומן שעשאני - מזה מוכח שגם לפני אמירת ר"א "ריקה כמה מכוער כו'", הוא לא היה ריק ומכוער כל כך. (ע"פ לקוטי שיחות חט"ו ע' 125)

קרבן עצים

תנו רבנן בני ערין בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר הן הן בני יואב בן צרויה (תענית כח, א)

לכאורה, מכיוון שאלו דברי אלוקים חיים, הרי דוחק הוא לומר שהמחלוקת היא במציאות - איזו משפחה הקריבה בעשרים באב.

ויש לומר, שלתירווייהו מדובר בבני משפחה אחת שהיתה מצאצאי שניהם, של דוד ושל יואב (על ידי שהתחתנו ביניהם), והמחלוקת בין ר' מאיר ור' יוסי היא, מכח איזה מזקני המשפחה מתייחס העניין היחודי שב"קרבן עצים" של עשרים באב.

והביאור בזה:

היות ובחמשה עשר באב כבר תשש כוחה של חמה, והעצים אינם יבשים ויש לחשוש שיהיו מתולעים, שלכן היה אסור לכוות עצים למערכה אחרי חמשה עשר באב, ואם כן הרי את העצים היו צריכים לכוות לפני כן, ובני המשפחה הביאום אל המזבח בעשרים באב, בזמן שכבר לא יכלו לכוות עצים חדשים. ולכן בנדבכת עצים שבעשרים באב יש חשיבות שאינה בנדבכות המשפחות שהתנדבו לפנייהם, שכן הללו הביאו עצים בזמן שאפשר לכוות עצים מחדש.

ויתרה מזו: העצים עצמם הרי לא היו קרבן, אלא שימשו בשביל המערכה שעליה הקריבו קרבן. והנה הקרבן עצמו - שהקריבוהו על העצים - לא היה דוקא של המשפחה, אלא היה קרבן ציבור ולפעמים גם חטאות ואשמות שהביאום בעלי עבירות ככפרה על עוונות. ואף על פי כן היו המשפחות מתכוננות זמן מה לפני זה - לא לטובת עצמן, אלא בכדי לסייע ליהודי שנכשל בעבירה, שיוכל להקריב קרבן שיכפר עליו.

וקרבן זה - נעשה מתוך שמחה, ועד שקבעו

הדיבור הוא בהעלם בגלות, וזהו ענין אלמנה מלשון אלם.

(ספר המאמרים תשי"ג, עמ' רח-רט)

ביעור רוחני

נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר.. אמר לו ריקה כמה מכוער אותו האיש.. אמר לו לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית (תענית כ, ב)

כוונת רבי אלעזר בדבריו היתה בעיקר לריקנות ולביעור האמיתיים, במובן הרוחני. הוא הבחין שאותו האיש ירוד מאד מבחינה רוחנית ללא שום מעלה אמיתית ברוחניותו.

ובמצב הרוחני שבו שרוי האיש אי אפשר להחזיר לו שלום, היינו שאי אפשר להשפיע עליו אלא בדרך של הכנעה וביטול השוכרת את חומריותו וגסותו. ואכן מיד לאחר ההכנעה והשכיבה, ענה האיש "לך ואמור לאומן שעשאני", היינו שהכיר בקיומו של "אומן שעשאני", והכיר במעלתו שהוא נברא של הקב"ה וזה כולל גם הבנה במטרת הבריאה,

הגישה הנוכחית למציאת שידוך

בחור שא נא עיניך וראה מה אתה

בורר לך (תענית כו, ב)

על דרך בזמן שישאל מסתכלין כלפי מעלה, היינו בשורש האלוף שבכל דבר, ועל דרך זה גם כאן, שלא יסתכל על התאוה גשמית שבאשה כ"א בשרש הענין יחוד עליון והמשכת אלקות, נשמות חדרות וכו'.

בגישה הזאת יכוון לשידוך המתאים (שהכריו למעלה "בת פלוני לפלוני") ללא בלבולים מדברים חיצוניים, שאינם תופסים מקום אצלו, כיון שמסתכל בעיקר ושורש הענין כפי שהוא למעלה.

(ע"פ אור התורה נ"ך ח"ב ע' אצו.)

תורת מנחם ח"ג ע' 245)

כשם שיצירת האומן היא בכוונה ולמטרה מסוימת.

וזהו שמסיים "ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן", ולא ובלבד שלא יעשה עוד (כקושיית חדא"ג מהרש"א), כי בכלל ישנה הנגה זו, אלא שאינה צריכה להיות בכל אדם,

בין תפלה לתורה

מעשה שאמרו לו לחוני המעגל התפלל שירדו נשמים.. התפלל.. התחילו נשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי.. אמר לא כך שאלתי אלא וכו' (תענית יט, א)

ולאידך, מצינו בזה (פ' אחרי) זימנא חדא הוה צריך עלמא למטרא ואתו לרשב"י, ואמר דרוש עה"פ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ואתי מיטרא מיד וכתיקונן.

וטעם החילוק ביניהם יובן בהקדים ביאור ההפרש בין תפלה לתורה, ותפלה היא בבחינת העלאה מלמטה למעלה, דכל ענין התפלה הוא זיכרון התחתון, ועל ידי זה הוא ההמשכה. אמנם תורה היא בחינת המשכה מלמעלה למטה, ולא רק שאינו בא על ידי זיכרון, אלא שהמשכה היא גם שלא על ידי גייעה, והרי זה כמו על דרך מי שכלי שכלו טוב בעצם שאינו צריך ליגיעה.

וזהו ההפרש בין חוני המעגל, שה' באופן של תפלה היינו העלאה מלמטה למעלה, שיש בזה שינויים לפי אופן הכנת המתפלל, ולכן לקח זמן עד שירד כתיקונן. משא"כ ברשב"י שהמשיך על ידי כח התורה בבחינת המשכה מלמעלה למטה שלא על ידי גייעה, כי אינו תלוי בהכנת המקבל כו'.

(ע"פ המשך תע"ב ח"א ע' תקעט)

כאלמנה - כאילמת

כאלמנה.. כאשה שהלך בעלה למדינת

הים (תענית כ, א)

דהנה, אשה היא כנסת ישראל, ובעלה זה הקב"ה, ואשה שהלך בעלה למדינת הים היינו שחסר היחוד דכנסת ישראל עם הקב"ה, ובענין הספירות הוא דאשה היא בחינת מלכות, ובעלה הוא בחינת זעיר אנופיין, ואשה שהלך בעלה למדינת הים היינו, שבחינת ז"א (אינו נמשך למלכות, אלא) נסתלק לבחינת ים היינו ספירת החכמה.

וזהו אלמנה, כמו שמבואר בספר השרשים דאלמנה הוא מלשון אלם. והענין בזה, דבחינת הדיבור הוא בספירת המלכות, כמו שכתוב דבר מלך שלטון. וכאשר הספירות העליונות (הנקראות זעיר אנופיין) מאירות בספירת המלכות, אזי הדיבור מאיר בגילוי, ונרגש בעולם שורש התהוותו מעשרה מאמרות שבהם נברא. וכאשר הדיבור מאיר בגילוי אזי מתקיים בבני ישראל הפסוק "ידבר עמים תחתינו".

אבל כאשר אין הקול מאיר בגילוי, אזי

יום זה, יום קרבן העצים, ליום טוב במשפחה. ובזה נחלקו ר' מאיר ור' יהודה, האם הכח להתנהגות כזו נובע מדוד המלך או מיואב בן צרויה.

הגמרא אומרת: "אילמלא דוד לא עשה יואב מלחמה ואילמלא יואב לא עסק דוד בתורה" – הצלחתו של יואב במלחמותיו, היו בזכות דוד שהיה עוסק בתורה. ודוד היה יכול ללמוד תורה ללא טרדות, מפני שיואב הלך להלחם עבורו.

ההבדל ביניהם הוא, שהביטול והמסירות נפש של דוד התבטאה בפועל בלימוד התורה (שהרי זה העילוי בתורתו של דוד: לימודו היה מתוך התבטלות, ולכן "והיו" עמו שהלכה כמותו), וההתבטלות ומסירות הנפש של יואב התבטאה בעבודה של התעסקות עם העולם, עד – עם אומות העולם שהיו מנגדים, להלחם עמם, ולעשות שם דירה לו יתברך.

והמחלוקת בין ר' מאיר ור' יוסי – מי היה נעלה יותר – היא כי ר' מאיר הוא מלשון אור, למעלה (העלם), ולכן היה מודגש אצלו הביטול שבתורה אור – דוד, ור' יוסי הוא בגימטריא אלקים, בגימטריא הטבע, לכן התעסק בלהט במעלת המלחמה ועבודת הכירוריים – יואב.

(לקוטי שיחות ח"ד ע' 1104)

שינוי צירופי אותיות העשרה מאמרות

מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק (תענית כה, א)

וסוד הענין יובן בהקדים מה שאמרו בגמרא (פסחים נ, א) שעולם הבא נקרא עולם ברור, משא"כ עולם הזה נקרא עולם הפוך, והטעם לכך הוא כי עולם הבא הוא כבר אחר הכירור, שכל דבר על מקומו בא, כמשל התחלוקת איברי הגוף בקומת איש ראש ידיים רגלים עד שערות וצפרנים הרי כל א' מובדל לעצמו, ואי אפשר להעשות מיד רגל או ראש, מה שאין כן עולם הזה הוא לפני הכירור עדיין, כי כל העסק בו הוא מלאכת הכירוריים בשית אלפי שני דהאי עלמא, שמתבררים הניצוצים על ידי מעשה האדם, והניצוצים שנפלו הם תכלית הטוב אלא שהם מעורבים עם הרע שנפלו שמה. והכירוריים הם מכח אור א"ס הסובב כל עלמין הנמשך על ידי התורה ומצוות, שהוא למעלה מהתחלוקת מדריגות. והוא כמשל הטפה שכוללת כל איברי הולד הראש והרגל והשערות והצפרנים כאחד, ואז יוכל להתהפך להיות הרגל נעשה במעלת הראש.

וכן על דרך זה נתן כח הצומח בארץ, והם צירופי אותיות ממאמר תדשא הארץ, שהם נצבים ועומדים בה תמיד (כמבואר בשער היחוד והאמונה בשם הבעש"ט ז"ל) לחלק מן הגרעין שנזרע בה לפרי יפה, והנה כמו שנתן כח לחלק, כך יכול להפך, ושמגרעין רע יצמחו פירות טובים ומעולים כידוע.

וזהו מי ש"אמר" והמשיך הצירופים בשמן שיהי' טבעו להדליק, הרי הוא יכול "לומר" כלומר להמשיך הצירופים בחומץ שידליק, וכל זה הוא לפי שעולם הזה הוא קודם הכירור כנ"ל.

(ע"פ לקוטי תורה פ' פינחס עה, ג.)

דרך מצוותיך מצוות יודי ותשובה (מ, א)

התוצאה מביטול הקיקת התורה אצל היהודי

בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר (תענית כו, א-ב)

השורש לכל מה שאירע אחר כך (בוטל התמיד וכו'), וגם מה שאירע כתשעה באב), הוא – שבירת הלוחות, הנמנה ראשונה במשנה.

והענין בזה:

רבנו הזקן מבאר (בלקוטי תורה פ' בחוקותי ובכ"מ), את החילוק בין האותיות החקוקות על הלוחות לבין האותיות הכתובות בספר תורה, שכאשר כותבים בדיו על הקלף (או על הנייר) – הרי הדיו והחומר עליו נכתב הדבר הינם שני דברים נפרדים שחיברו אותם יחד. ולכן ישנה האפשרות להפריד בין הדיו לבין החומר עליו הוא נכתב;

אבל כאשר חוקקים אותיות וכו"ב באבן – האותיות והאבן נעשות דבר אחד ויחיד; לא ניתן לחלק בין האבן והאותיות החקוקות בה – אי אפשר לפגוע במשהו באותיות אלא רק באם פוגעים באבן עצמה – וכך הדבר נשאר לעד ולעולמי עולמים.

והנה עשרת הדברות כוללים גם את כל התורה כולה, היות וכל תרי"ג מצוות בכלל עשרת הדברות (ותר"כ האותיות שבעשרת הדברות הן כנגד תרי"ג מצוות מן התורה ושבע מצוות דרבנן); יתרה מזו: בירושלמי אמרו עה"פ "מזה ומזה הם כתובים", שהלוחות כללו בתוכם את כל התורה כולה, כולל גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בסוף כל הדורות – היינו שהלוחות פעלו את מעלת ה'חקיקה' בכל העניינים הקשורים בהם – כל התורה כולה.

זאת אומרת שכל עניני היהדות החל מעשרת הדברות, ותרי"ג מצוות דאורייתא וז' מצוות דרבנן, כל הדקדוקים של דברי סופרים, כל החומרות, ואפילו מנהגי ישראל (ומנהגי ישראל תורה היא) – נעשו חקוקים וחרוטים אצל כל יהודי עד סוף כל הדורות: כל זה נעשה דבר אחד עם עצם מציאותו של היהודי, זה חקוק בו במשך כל רגע מחיי היום-יום של כל יהודי ולא ניתן לחלק ביניהם.

כאשר היצר הרע בא וטוען: די לך בכך שעניני היהדות יהיו אצלך כדבר 'כתוב' – הם דברים נוספים (נפרדים) שהם (רק) 'כתובים' על לכת ועל מוחך,

יש לדעת, שטענה זו פוגעת בעצם מציאותו של היהודי.

ענין ה'חקיקה' (שכל עניני היהדות צריכים להיות חקוקים אצל היהודי) אינו ענין של "הידור", כאשר היהודי רוצה להתעלות בעבודתו ית' – אלא זה יסוד, הבסיס של היהדות, שיהדות ועם ישראל הינם דבר אחד, לא ניתן להפריד ביניהם; היהדות נחקקה בו ונעשתה חלק מעצם מציאותו, באופן שהוא (ואף אחד אחר) לא יכול לשנות זאת.

וזהו השייכות להמשך המשנה – "הובקעה העיר": דהנה "הובקעה העיר" – היינו שפרצו פרצה בחומה הסובבת את ירושלים. והרי גם אחרי הבקיעה נותרה רוב החומה שלמה; וירושלים שלפנים מן החומה, ועל אחת כמה וכמה המקדש עם קודש הקדשים וכל העניינים

שהיו שם – עדיין לא נגעו בהם.

ועל דרך זה "הובקעה העיר" ברוחניות היא – נגיעה בדבר שהוא רק כ"חומה" על היהדות. ובוודאי אין הכוונה לעניינים העיקריים של היהדות (בדוגמת ירושלים לפנים מן החומה והמקדש), אלא רק בדבר שהוא מגן עליהם ומקיף אותם – סייגים, הידור מצוה וכו"ב.

וכאן טוען היצה"ר: מהי הסערה הגדולה בזה ש'הובקעה העיר'? זהו רק (א) סדק (ב) בחומה – אך כל העניינים הנמצאים בפנים הם הרי בשלמותם.

מלמד אותנו צום שבעה עשר בתמוז, שכל פרט שביהדות נוגע בעצם מציאותו של היהודי. באם מאפשרים, ולו סדק, ביהדות (וחומתה), דבר זה יגרור דבר שני וכו', כמחז"ל "מצוה גוררת מצוה ועבירה כו"ב.

וכפי שהיה אז בפועל בשבעה עשר בתמוז: היות ולא עשו תשובה מיד, הרי היה ההמשך ר"ל – כל המאורעות שחברו בימי בין המצרים, ועד לסיום בין המצרים.

(ע"פ לקוטי שיחות חכ"ג עמ' 288 ואילך)

הזמן להפיכת היצר הרע

בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכריי. לימצי נפשיה באדר דבריא מזוליה (תענית כט, ב)

כללות הענין ד"דינא בהדי נכריי" קאי גם על ה"א-ל זה אשר בקרבך" – שבחודש אדר ישנה נתינת כח מיוחדת בנוגע לנצחון היצר, ולכן אומרים לו ליהודי "לימצי נפשי" בחודש אדר, כי מאחר ש"בריא מזליי" ו"תקיף מזליי", הרי הוא מנצח במלחמת היצר ("כשזה קם זה נופל"), ועד שמבטלו לגמרי.

והנה ידוע החילוק בין דרך עבודת ה' על פי החסידות לדרכים אחרות, שבתורת החסידות מדובר אודות הענין ד"עזוב תעזוב עמו", כפירוש הבעש"ט שצריך להפוך את הגוף עצמו שיהיה כלי לאלקות – הרי מובן, שבחודש אדר ניתן הכח לברר את הגוף ולהעלותו לקדושה.

וזהו גם שכללות ענינו של חודש אדר הוא "ונהפוך הוא", הפיכת ובירור העניינים הגשמיים לקדושה. וכמבואר בט"ז בשם הלבוש, שהחילוק בין חנוכה לפורים הוא, שהנס דחנוכה ה' בנוגע להצלת הנפש, משא"כ הנס דפורים ה' בנוגע להצלת הגוף הגשמי – בהתאם להאמור שהעבודה דפורים היא בירור הגשמיות.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש בפרש"י "ניזיל בהדי" – בערכאות שלהם", ולכאורה, הרי ע"פ דין אסור לילך ל"ערכאות שלהם"?

והביאור בזה – ע"פ הידוע מ"ש בשל"ה, ועוד יותר בספרי חסידות, ש"בכל דיבור ודיבור של רש"י יש בו נסתרים עניינים מופלאים כי חיבר החיבור שלו ברוה"ק כו"ב – שבדברי רש"י אלו נרמזו החידוש שבחודש אדר, שמשנים והופכים את הגוף עצמו לקדושה, שזהו מ"ש רש"י "בערכאות שלהם", שגם "ערכאות שלהם" יסכימו שהצדק עם בניי.

(תורת מנחם ח"ל ע' 119.)

התועדויות תשמ"ב ח"ב ע' 930)

ההרשמה
בעיצומה

תכנית שנתית ברחביא

תשפ"ב

הננו שמחים לבשר למבקשי ה' על פתיחת ההרשמה
לתכנית הלימוד השנתית בלקוטי אמרים תניא

התכנית מיועדת לתלמידי ישיבות ואברכי כוללים
שלא נבחנו בעבר על לקוטי אמרים

המלגות לכל מבחן

מציון 85 ומעלה 500 ₪

מציון 75 ומעלה 400 ₪

המלגות ניתנות בכרטיס לב לדעת
לרכישה במבחר חנויות

מועדי המבחנים

חודש ניסן תשפ"ב
פרקים א-כה בלקוטי אמרים

חודש אב תשפ"ב
פרקים כו-נ בלקוטי אמרים

ניתן להירשם באפשרויות הבאות

במוקד לב לדעת: 072-221-9050
בין השעות 13:00-15:30

בחנויות
יפה נוף-פלדהיים

אצל
הנציגים בישיבות

הרשמה חובה / דמי רישום ורכישת ספרים 50 ש"ח

חדש!

שיעורי סיכום ועיון מיוחדים וחדשים על כל לקוטי אמרים
בוידאו ובאודיו מאת הגה"ח רב שניאור זלמן גופין שליט"א
והגה"ח הרב אפרים דמיחובסקי שליט"א

השיעורים יפורסמו במהלך השנה לפי התקדמות הלימוד בתוכנית.

לקבלת השיעורים: שלחו אימייל lladaat@gmail.com

